

# Desazkunde energetikoa<sup>1</sup>

## BANAKAKO ETA TALDEKAKO ALDAKETARAKO ALTERNATIBAK

Hazkundera kontsumo-produkzio ereduaren eta egungo garapen teorien alternatiba gisa jaiotzen da, hazkunde honen kalitatea eta beharrezkoak diren baliabide naturalen agortzea aintzat hartu gabe mugagabea den hazkunde ekonomiko batean oinarritzen delarik.

Hazkunde hau energia kontsumo desproporzionatuarekin kontrajartzen da, egungo sistema ekonomikoaren produkzio maila mantentzeko beharrezkoa dena. Sistema produktibo kapitalistan energia ez da ezinbestekoa aipaturako produkzioa posible egiteko bakarrik, berezko produktu bat da (oinarrizko eskubide bat izan ordez), onura asko sortzen dituen, eta hortaz, espekulazioari eta merkatuko legeei lotua dagoena.

Hazkunderaren alde apustu egiteak haren inplementazioaren defentsa egitea inplikatzeko du, murriztu eta gure kontsumoa kontrolatuz gizakiaren eta naturaren arteko oreka harreman berri bat ezartzeko helburuarekin. Trantsizioa eguneroko keinu bakoitzean gure printzipioak aplikatzearen bidez egiten da: maila lokalago batean bizitzea bilatuz, efizientea, elkarlanean arituz, gure onurak autoproduzitu eta elkarbanatuz; borondate sinpletasuna bilatuz, erosteko ahalmena eta bizitza maila kontzeptuak birplanteatzen.

Ikuspegi energetiko batetik, urritzeak burujabetza energetikoa bilatzen du, zein energia produzitu eta eskatzen dugun erabakitze gaitasuna, ez zuzenean bakarrik, kontsumitzen ditugun onura produktiboek eskatzen dutenarena ere (elikadura, arropa, zerbitzuak, azpiegiturak, etxebizitza, eta abar).

Koherentzia hau bilatzen duten alternatiba ugari existitzen dira, nola maila indibidualean hala kolektiboan parte har dezakezalarik, gure eguneroko erabakien erantzule gisa. Hemen horietako batzuk proposatzen ditugu:

### **1.1 Maila indibidualean**

#### **Kontsumo energetikoa (Hiritarra/Landatarra)**

- **Berogailua.**- Gure komunitate edo etxebizitzako ingurutzaileraren eraginkortasuna behatzea, fatxadak isolamendua izaten saiatzea eta leihoak bikoitzak izatea. Termostatoa modu jarraitu batean babestu behar garen tenperatura batean jartzea, baina erosotasunari muzin egin gabe.

<sup>1</sup> Ardatz hau Ekologistak Martxan eta Euskal Herriko Mugarik Gabeko Ingenieritzak landua izan da, Goienerren parte hartzearekin.

Etxebizitzak aukera ematen badu, eguzki panel termikoak instalatzea ur beroaren erabilera aurrezteko.

Baserri eremuan biomasa instalatu ahalko dugu, beti ere gure inguruan egurra lortzeko aukera baldin badugu.

- **Garraioa.-** Bizikleta erabiltzea eta oinez ibiltzea. Autoa eta bestelako ibilgailuen erabilera gutxitzea, eta erabiltzekotan modu eraginkor batean egitea, ibilgailuak partekatuz, eta abar.
- **Etxetresna elektrikoaren kontsumoa.-** Etxe mailan zati bat edo posible den gehiena berriztagarriekin kontsumitzea. Sarera egun existitzen diren kooperatiba elektriko askoren arteko bat baliatuta hel liteke. Konpainia hauetako batera gure faktura aldatuz, jatorri berriztagarria duen sorkuntza areagotzea eskatzen ari gara, eta egungo lobbie energetiko handiei boterea kentzen (konpainia elektriko handiak).

Eguzki fotovoltaikoa sortzeko kita jartzeak ez du faktura elektrikoan soilik aurreztea ekarriko, produkzioa deszentralizatzen arituko gara horrela, eta kontsumitzen dugun energiaren zati baten jabetza izaten.

Funtsezkoa da gure kontsumoak murriztea eta elektrizitatearekiko dugun menpekotasunarekiko kontziente izatea. Ahal den heinean gailu elektrikoak ezabatzea, erabiltzen ez dugunean dena itzalita mantentzea, beharrezkoak edo beharrezkoak ez diren kontsumoak murriztea...

Landa eremuan sare elektrikitik askatzeko aukera kontsideratu dezakegu. Egin aurretik, beharrezkoak diren kontsumo elektrikoaren inguruan hausnartu behar dugu eta erabiliko ditugun baliabideak optimizatu (eguzki energia, eolikoa, eta abar) erabilgarritasun egoeraren arabera (hozkaile neguan deskonektatzea eta goitegi bat erabiltzea, argi naturala aprobetxatzea...).

## Gainontzeko erregaiak

Kontsumitzen dugun guztiak du ondorio energetikoa, izan prozesuan edo garraioan. Horregatik, ahalik eta tokikoena den kontsumoa bilatu behar dugu, eta trazabilitaterik ez dugun prozesudun produktuak saihestu (nondik datozen lehengaiak, non egon diren, biltegitatu, eta abar). Gainera, edozein gauza lortu baino lehenago berrerabili edo gure eskura dagoen beste edozer berreskuratu dezakegun planteatu dezakegu.

Gure jarduerak ere ondorio energetikoa dute, sortu egin behar den erregai fosilen bitartez mugitzen gara garraio batean, energia behar izan duen prozesu baten bidez burututako materiala behar dugu, eta abar. Eragin energetiko txikiagoa duten ekintzak aukeratzea gure esku dago.

### 1.2 Maila kolektiboan

#### Merkatu elektrikoan %100 berriztagarriak diren kooperatibak

Produktzio eta komertzializazio elektrikoaren kooperatiba hauek energia berriztagarria sortzea, deszentralizazioa eta burujabetza energetikoa defendatzen dute. Egungo politikak kritikatu egiten dituzte energia berriztagarri eta merkatu elektrikoaren erregularizazioaren aurrean. Kooperatiba hauek sorkuntza

berriztagarrian inbertitzeko modu ezberdinak eskaintzen dizkigute eta gure faktura elektrikoa kudeatzeko komertzializatzaile elektriko gisa aukera bat ematen digute. Gainera, bere oinarri soziala parte hartzea da, horregatik aktiboki lagundu ahalko dugu, nahi badugu, eredu energetikoaren salaketan.

Euskal Herrian hauek ditugu:

- Goiener S.Coop.: [www.goiener.com](http://www.goiener.com)
- Som Energiaren talde lokalak, Energia Gara: [www.somenergia.coop/es](http://www.somenergia.coop/es)
- I-Ener: herritarrengan energiaren ahalduntzea bilatzen duen herritarren sozietate bat (Frantses estatuko figura legala) autoprodukziozko energia berriztagarrien proiektuak sustatuz [www.i-ener.eus](http://www.i-ener.eus)
- Barrizar S. Coop.: Zerbitzu energetikoen kooperatiba lokal bat da, zentralizatutako eredu energetikoaren trantsizioa bilatzen duena erregai fosilen menpe egotetik deszentralizatutako eredu batera, eta autonomoagora. Efizientzia energetikodun proiektuak eta energia berriztagarrienak sustatzen ditu. [www.barrizar.com](http://www.barrizar.com)

## Udal sareak

Espainiar estatuan enpresa energetiko handien Oligopolioari ihes egiten dioten udal sareak nahiz eta gutxiengoa izan, gure inguruan eredu batzuk existitzen dira:

- Oñatin, **Oñargi** udal enpresa bat da, Oñati udalerrian energia elektrikoa banatzeko helburuarekin sortu zena. Enpresa hau Merkataritzako Elkarrekin gisa sortua izan zen argia banatzen jarraitu ahal izateko, Elektrizitate Sektoreko 1997ko Liberazio Legeak behartuta.
- Tolosan, nola elektrizitatearen banaketa hala gasarena udalarena da. **Tolargi** da udalerriko energia elektrikoaren distribuzioa egiten duen enpresa, eta **Tolosa Gas** gasarena.

## Udalerrri jasangarriak

- **Astigarragako Inerdatu** proiektu ireki eta parte hartzaile bat da, ehun soziala eta instituzionala mobilizatzea helburu duena, ekintza zehatzak sustatzeko eta kontzientziazioan eta sentsibilizazioan urrats erabakiorra izateko. Proiektuak udalerrri osoko energiaren kudeaketa gauzatzeko 4 fase ditu. [www.inerdatu.com](http://www.inerdatu.com)
- **Asparrena** egur eta ur andanagatik pribilegiatua den udalerrri bat da. Horregatik, udalak trantsizio energetikoaren prozesu bat abiatu du jasangarritasun energetikoa eta herriko energiarako autogestio ahalmena lortzeko helburuarekin. Energia hidraulikoa berreskuratu da, aholkularitza energetikoa gauzatu da eta barrutiko berogailua instalatu. Gainera, Europako bi ikerketa proiektutan hartzen du parte, EEPOSen (modu eraginkor batean biomasa, eguzkia, hidroelektrikoa... bezalako baliabide energetikoak txertatzeko simulatzaile birtual baten garapena) eta ORBEETen (eraikin publikoen energia kontsumoa murrizteko sistema adimentsuen bidez eta bertan lan egiten duten pertsonen jarrerak aldatzeko ekinez).

## Proiektu integralak

Ekintza ekonomiko, sozial eta produktibo txikien alde apustu egiten duten komunitateak, tokiko baliabideak aprobetxatuz eta era berean, ingurumenarekin, oso begirunetsuak izanez.

- **Lakabe** eta **Arterra** bi komunitate autogestionatu dira, Global Ecovillage Network-ek (GEN) "ekoaldea" gisa kontsideratuak. Bi proiektuek jendartean bizitzeko modu berri bat bilatzen dute, harremantzeko beste molde bat bilatzearen bidez. Beste ekonomia modu batzuk bilatzen dituzte, indibiduala eta kolektiboa errespetatzen dituztenak, beste lidergo modu batzuk, eta inguruarekiko beste armonia modu batzuk. Bere helburua autoaskitasunera gerturatzeko da, eta horren baitan, energiaren rola funtsezkoa da.

## Mugimendu sozialak

- **Gure Energia, Plataforma Por un Nuevo Modelo Energético.** [www.nuevomodeloenergetico.org](http://www.nuevomodeloenergetico.org) y [gureenergia.blogspot.com](http://gureenergia.blogspot.com). Erakunde askok osatzen duten Plataforma bat da, Eredu Energetiko Berri Baten Alde (NME), teknologia zikin eta arriskutsuetan oinarrituta dagoen egungo egoera aldatzea defendatuko duena (erregai fosilak eta nuklearrak). NMEren zutabeak Aurrezte, Berriztagarriak, Efizientzia eta Burujabetza energetikoa (deszentralizazioa...) dira.
- **Ekologistak Martxan** ([www.ekologistakmartxan.org](http://www.ekologistakmartxan.org)), **Mugarik Gabeko Ingeniaritza (ISF-MGI)** ([www.isf.es](http://www.isf.es)), **Deshazkundera** ([www.desazkundera.org](http://www.desazkundera.org)), **Eguzki**, [www.eguzki.org](http://www.eguzki.org), **Lurra**, [www.lurra.org](http://www.lurra.org), Euskal Herriko garapen jasan-ezina salatzeko helburuarekin jaio dena, **EOS/BirdLife**, (Espainiako Ornitologia Elkarte, naturaren kontserbazioaren eta bioaniztasunaren aitzindaria [www.seo.org](http://www.seo.org)), besteak beste, beharpen energetikorantz eraldaketa sozialaren alde lan egiten duten elkarteak dira.
- **Bizi!**, jasangarritasunaren aldeko mugimendua, [www.bizimugi.eu](http://www.bizimugi.eu).
- **Sustrai Erakuntza fundazioa**, ingurumenaren kontrako atentatuen aurrean erantzuteko mugimendua, batez ere, Abiadura Handiko Trenaren aurka, [www.sustraiarakuntza.org](http://www.sustraiarakuntza.org). **AHT Gelditu! Elkarlana**, [www.ahtgelditu.org](http://www.ahtgelditu.org), **MIM Mugitu AHT gelditzeko** (<http://mugitu.blogspot.com.es>), Abiadura Handiko Trenaren kontrako koordinakundera.
- **Autopista Elektrikorik Ez/ No a la Línea de Alta Tensión**, [www.olineadealtatension.blogspot.com.es](http://www.olineadealtatension.blogspot.com.es)
- **Coordinadora Anti-Coke**, Muskizeko Koke plantaren kalteen aurrean osasunaren eta ingurumenaren defentsarako koordinakundera [www.coordinadoraanticoke.blogspot.com.es](http://www.coordinadoraanticoke.blogspot.com.es).
- **Fracking EZ**, Euskal Herriko Haustura Hidraulikoaren kontrako plataformak, [www.frackingez.org](http://www.frackingez.org), Nafarroan [www.navarraantifracking.blogspot.com.es](http://www.navarraantifracking.blogspot.com.es).
- **Lanak gelditu/ Yesa más no**, Yesako lakua handitzearen kontrako plataforma, [www.yesamasno.blogspot.com.es](http://www.yesamasno.blogspot.com.es)
- **Ura Nueva Cultura del Agua**, Ibaien defentsarako Nafarroako plataforma, [www.uranuevacultura.wordpress.com](http://www.uranuevacultura.wordpress.com)
- **Gipuzkoako errausketaren aurkako plataformaren koordinadora**, hiri hondakinak kudeatzeko errausketa sistemaren kontrako koordinakundera, [www.errausketarikez.org](http://www.errausketarikez.org) eta **Zero Zabor** [www.gipuzkoazz.com](http://www.gipuzkoazz.com), [www.gasteizzerozabor.wordpress.com](http://www.gasteizzerozabor.wordpress.com)
- **Olaztin Errausketarik Ez**, Olaztin Cementos Pórtlanden errausketen kontra sortutako plataforma [www.olaztinerrausketarikez.blogspot.com.es](http://www.olaztinerrausketarikez.blogspot.com.es)
- **Bizikleteroak**, bizikletaren erabilera sustatzeko sortutako elkarte, erabiltzaileen interes eta beharrak defendatzeko [www.bizikleteroak.org](http://www.bizikleteroak.org). **Biziz bizi**, hiriko txirriindularien elkarte da, hirian

zehar bizikletaren erabilera sustatzen duena [www.bizizbizi.org](http://www.bizizbizi.org), **Libera tu bici**, trastelekuetan, garajeetan, eta abar, bizikletak geldi ez egoteko sortutako ekimena [www.liberatubici.org](http://www.liberatubici.org) eta **Kalapie**, hiriko txirrindularien elkarte [www.kalapie.org](http://www.kalapie.org).

- **Reciclanet**, Ordenagailuen berrerabilpenerako eta software libreen zabalpenerako elkarte hezitzaile ekologista eta solidarioa , [www.reciclanet.org](http://www.reciclanet.org).
- IberTrolas: <http://ibertrola.blogspot.com.es>

Estatuan eta nazioarte mailan hau topa dezakegu:

- [www.crisisenergetica.org](http://www.crisisenergetica.org)
- *Botere korporatiboa suntsitzeko* eta enpresen inpunitateari amaiera jartzeko kanpaina: [www.stopcorporateimpunity.org](http://www.stopcorporateimpunity.org), *Oilwatch*: [www.oilwatch.org](http://www.oilwatch.org), Fossil free: <http://gofossilfree.org>, grassroots climate movement: <http://350.org>
- EJOLT (**Environmental Justice Organisations, Liabilities and Trade**) [www.ejolt.org](http://www.ejolt.org)
- Earth First!: <http://earthfirst.org.uk/actionreports>

Seguru zerrendatik kanpo mordera utzi ditugula, hauek Euskal Herrian aldaketa emateko ekimenen adibideetako batzuk baino ez dira. Segi zure egunerokoan eraldatzen, zure esku dago.